

Motion till riksdagen 2021/22:3996

av Joar Forssell m.fl. (L)

Liberal politik för ett grönt och fritt EU

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett fördjupat europeiskt samarbete inom klimat- och miljöpolitiken inom EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en europeisk skatt på koldioxid och en europeisk flygskatt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera EU:s jordbrukspolitik och överföra anslag från jordbruksstödet till forskning och utveckling och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska införa euron som valuta och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenskt medlemskap i den europeiska bankunionen och full anslutning till finanspakten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad ekonomisk rörlighet inom unionen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den ekonomiska återhämtningen efter covid-19 och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla den inre marknaden samt stärka den europeiska frihandeln med resten av omvärlden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s yttre gräns och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler lagliga vägar in i Europa och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett europeiskt FBI och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stärkt EU-åklagare och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam migrationspolitik och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s inriktning i utrikespolitiken och ändring av beslutsförfarandet inom dessa frågor och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa det europeiska försvarssamarbetet och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt utvidgning av EU och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka insynen i och transparensen hos EU:s institutioner och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bidrag från EU och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i EU och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd för integritet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU och forskning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade studiemöjligheter i EU och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa hinder för gränsöverskridande infrastruktur i EU och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värnande av digitala möjligheter och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Europaparlamentets ställning och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för att EU bör tillsätta ett särskilt sändebud för Krim och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s investeringsavtal med Folkrepubliken Kina och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Europeiska unionen grundades för att försvara fred och frihet i Europa. Som ett motgift mot kommunism, fascism och nazism valde de fria västerländska demokratierna att gå samman för att säkra demokrati, marknadsekonomi och frihet.

Liberalerna är Sveriges europavänligaste parti. Det ligger i det liberala DNA:t att vara öppen mot omvärlden, att värna handel, fred och rörlighet – och när det kommer till att skapa dessa friheter är EU framgångsrikt. Därför vill Liberalerna fördjupa och förbättra EU-samarbetet. Vi har en vision om ett federalt Europa.

Idag löser vi konflikter vid förhandlingsborden – inte på slagfälten. Demokratin i Europa har stärkts. Berlinmuren föll för att människor i öst längtade efter den frihet som försvarades i väst och som EU stått som garant för. Europeiska unionens betydelse för den välfärdsutveckling som skett i Europa under efterkrigstiden går inte att överskatta.

Klimatet är vår tids största globala hot mot människors frihet. Klimathot och miljöförstöring stannar inte vid nationsgränserna och därför är internationellt samarbete avgörande. EU ska vara världens bästa klimat- och miljöorganisation och gå i täten för att ställa om från fossilberoende till hållbara samhällen. De fossila utsläppen behöver upphöra helt. Det är bara tillsammans i Europa vi kan säkerställa en hållbar utveckling där vi skyddar vår miljö och vårt klimat. Internationellt ska EU ta kampen för att rädda klimatet, våra hav och den biologiska mångfalden. Till dess att klimatutsläppen helt upphört eller, i de få fall så inte är möjligt, kompenseras med negativa utsläpp måste den som smutsar ner fullt ut betala för den kostnad som orsakas av utsläppen. Det måste också bli enklare att göra rätt val för klimatet och den som släpper ut ska förväntas stå för en stor del av kostnaden för den gröna omställningen. Inom EU ska de klimatskadliga utsläppen helt upphöra och jordbruket ställa om för att klara konsekvenserna av de klimatförändringar som tyvärr kommer att ske.

Sverige står fortfarande utanför eurozonen tillsammans med länder som Tjeckien, Ungern, Polen, Rumänien och Bulgarien. För en god framtida handel, en stark svensk ekonomi och ett gott investeringsklimat är euron avgörande. Det har de senaste årens volatila, och ofta svaga, kronkurs visat. En svag krona hotar småföretagarna och gör Sverige till en liten spelare i internationella finanspolitiska sammanhang.

Att Sverige har mist en av våra närmaste allierade i EU väcker frågan om hur vi på bästa sätt ska kunna säkra vårt framtida inflytande i EU. Ekonomin står också inför stora svårigheter ur ett globalt perspektiv, med bland annat överhängande handelskrig som snabbt kan förändra handelsklimatet. Samtidigt befinner sig EU och resten av världen i en historiskt djup lågkonjunktur som kommer att få mycket stora konsekvenser. Isolationismen och protektionismen som driver på en sådan utveckling måste motas. Hela samhället och Europa tjänar på att människor, varor, kapital och tjänster får röra sig fritt över så stor del av världen som möjligt. Den fria handeln måste försvaras och utökas.

Terrorister och antagonistiska aktörer, som ägnar sig åt asymmetriska hot såsom desinformation och påverkansoperationer, samt extremistgrupper är alla krafter som har som mål att underminera demokratin. Dessutom är det viktigt för EU:s legitimitet att unionen klarar av att hantera den gränsöverskridande brottsligheten. Vi behöver möta dessa utmaningar tillsammans med våra demokratiska europeiska grannländer. Dagens polissamarbete, det så kallade Europol, är för svagt. Samarbetet måste utvecklas till ett europeiskt FBI med operativa befogenheter. Den gemensamma polisen måste kunna driva förundersökningar och utreda brott där fler länder är inblandade. Det stöldgods som förs ur landet borde vid upptäckt av tullpersonal bli omhändertaget av internationell polis vid ankomst till ett angränsande land. Idag har den inhemska tullen varken befogenheter eller möjligheter till sådana interventioner, vilket lämnar både Sverige och resten av Europa öppet för den organiserade brottsligheten. Gränsöverskridande kriminalitet måste lösas med gränsöverskridande åtgärder.

Den europeiska unionen utmanas samtidigt av ideologier som vill rasera den. Under efterkrigstiden kom hotet från vänster; idag är det högernationalister som är på fram-marsch. De är emot frihandelsavtal och klimatavtal, de vill att länder samarbetar mindre och sköter sig mer själva. Nationalismen växer i hela världen, inte minst i Europa. Ungern och Polen går i snabb takt i en auktoritär riktning och har det senaste året tagit flera steg för att inskränka mänskliga rättigheter, sina demokratiska institutioner och rättsstatens principer. I Belarus, Europas sista diktatur, uppträder diktatorn Lukasjenko alltmer alarmerande. Samtidigt är den ryska regimen och Putin både ett hot utifrån och

agerar för att nästla sig in och påverka inifrån. Dessutom finns ett ekonomiskt allt starkare Kina som inte skyr några medel för att utvidga sin makt. Utmaningarna vi står inför är omfattande, men de går att lösa – om vi gör det tillsammans.

Tillsammans med andra EU-länder kan vi försvara de liberala värderingarna, ta strid för en klimatsmart framtid, stå starka mot Putin, matcha Kinas finansiella och diplomatiska makt och agera för att riva handelshinder. I vintras, under det tyska ordförandeskapet, sa EU ja till ett investeringsavtal med Folkrepubliken Kina (CAI). Det är samma Kina som systematiskt begår övergrepp på mänskliga rättigheter. I den kinesiska enpartistaten är det privata näringslivet en chimär. Frihandeln är central, men detta avtal behöver omförhandlas innan det kan implementeras. EU ska inte vara naiva inför det hot som den kinesiska regimen utgör. Europa står nu inför ett vägskäl. En del partier vill lämna EU, andra är skeptiska och tycker att det är lagom där vi är idag. Liberaler vill ta en annan väg. Vi vill göra som modiga ledare i Tyskland och Frankrike, de länder som bär själva essensen av Europatanken. Vi vill fördjupa gemenskapen. Vårt budskap är att det behövs mer samarbete i ett starkare Europa.

Sveriges roll i EU

Sverige ska ta täten i EU:s reformarbete. Sverige ska återigen bli ett land i EU:s kärna, som driver på för effektiva institutioner och beslutsprocesser som präglas av öppenhet och insyn. Nedan listar vi de prioriteringar som Sverige bör föra och verka för inom EU. Det gäller inte minst under det svenska ordförandeskapet 2023 då vi förväntar oss ett offensivt och progressivt ordförandeskap.

Europeiskt klimatarbete och Fit for 55

Det är centralt att Sverige står upp för och prioriterar klimatarbetet inom EU med den europeiska gröna given som är kommissionens övergripande plan för att EU ska bli klimatneutralt senast 2050. Ett klimatneutralt EU innebär en kraftigt ökad ambitionsnivå där bland annat utsläppen av växthusgaser ska minska med 50–55 % till 2030, i kontrast till den tidigare målsättningen på 40 %. För att uppnå målet med ett klimatneutralt EU kommer kommissionen att granska, och vid behov revidera, all tidigare lagstiftning och direktiv. Målet med den gröna given är att ställa om EU till en grön klimatneutral union samtidigt som den ekonomiska tillväxten fortsätter. Den gröna given kommer att innebära stora förändringar för en mängd sektorer, både på EU-nivå och nationellt för Sverige, och hela den inre marknaden kommer att styras mot grön och hållbar tillväxt. Vad de exakta implikationerna blir är för tidigt att säga, men kommissionen har flaggat för att all tidigare lagstiftning ska ses över och vid behov anpassas för att målet om ett klimatneutralt Europa till 2050 ska uppnås.

Behovet av en cirkulär ekonomi, utfasning av fossila bränslen och grön omställning av industrin samt behov av en renoveringsvåg sammanfattar kommissionens huvudsakliga fokus i den gröna given. Arbetet med att bli en helt klimatneutral kontinent kommer dock att påverka nästan samtliga politiska områden och sektorer. Under de närmsta åren kommer flera konkreta förslag att läggas av kommissionen som medlemsländerna och Europaparlamentet då får ta ställning till. En stor del av förslagen i den gröna given är punkter som Liberalerna drivit sedan tidigare och arbetat för att reglera på EU-nivå.

Den gröna givnen realiseras nu genom det omfattande lagstiftningspaketet Fit for 55. De omfattande lagändringar som föreslås är bra, men ett avgörande problem är att kommissionens utgångspunkt – att förnybar energi ska utgöra hela omställningen – kommer att leda till stora problem i genomförandet. Det är att energianvändningen inte påverkar klimatet som är det viktiga. Kommissionens ensidiga fokus på förnybara energislag gör att kärnkraftens viktiga bidrag i klimatomställningarna helt försvinner. Det gör att möjligheten att klimatarbetet lyckas minskar samtidigt som kostnaderna för detsamma ökar. Liberalerna vill därför att Sverige ska arbeta för ett ändrat fokus från förnybart till fossilfritt i de förhandlingar som nu stundar rörande Fit for 55.

Ett fördjupat och effektivt europeiskt arbete för klimatet

För att nå Parisavtalets klimatmål krävs ett brett klimatsamarbete inom Europa, pragmatisk politik och smarta investeringar. Det är viktigt och välkommet att EU nu har en gemensam ambition om att nå nettonollutsläpp till 2050, liksom delmålet till 2030. Dessa mål kan behöva skärpas ytterligare framöver om vi uppdagar att vi inte kommer att nå ambitionerna i Parisavtalet. När baltländerna gick med i EU utställdes ett löfte om att de, på sikt, skulle få sina elnät hopbyggda med det europeiska för att på så vis bli kvitt sitt energiberoende av Ryssland. Detta solidariska ansvar som EU:s medlemsstater visat och visar varandra är viktigt. I det här fallet ger oss energipolitiken ett exempel på hur vi tillsammans kan hjälpas åt när vi tar ett solidariskt ansvar för varandra.

Tåget behöver också bli lättare för konsumenter att använda. Flyget har tidigare dominerat som transportmedel, dels på grund av tågens svårframkomlighet, men också på grund av hög och osäker prissättning. Lagstiftningen inom tåginfrastrukturen behöver harmoniseras över landsgränserna och fler stamlinjer behöver föras in mellan Europas storstäder.

Alla transporter ska bära sina klimatkostnader, oavsett om de sker på land, på vatten eller i luften. Det är orimligt att flygets bränsle inte beskattas på samma sätt som andra fordonsslag. Liberalerna vill därför införa en bränslebaserad flygskatt för resor inom och mellan EU-länder som tar sikte på flygets faktiska utsläpp.

EU:s luftrum ska bli gemensamt för att ta fram så effektiva flygrutter som möjligt. Ett gemensamt luftrum möjliggör direkta flygrutter för minskade utsläpp och ekonomiska vinster. Flyget kommer när vi nu sakta rör oss ut ur den värsta fasen av covid-19-pandemin att vara en viktig del av den europeiska infrastrukturen och det är av högsta vikt att EU understödjer forskningsarbetet för klimatsmarta flyg som t.ex. elflyg.

Utsläpparen ska stå för kostnaden

Det behövs en koldioxidskatt på europeisk nivå så att det inte lönar sig att flytta utsläpp till EU-länder med lägre klimatambitioner. Genom en sådan skatt kan EU även med trovärdighet trycka på för att få fler länder i världen att följa efter. Skatten ska på sikt tas in på EU-nivå och vara en intäkt till EU-budgeten. Som ett första steg bör en harmoniserad lägstanivå för koldioxidbeskattning i EU:s medlemsländer införas.

Liberalerna vill också avveckla alla subventioner till fossila bränslen och helt övergå till fossilfria alternativ i hela unionen. Vi vill bygga ut EU:s system för utsläppshandel som syftar till att reducera växthusgaserna. Systemet behöver vidareutvecklas, så att flera av de sektorer som idag står utanför ETS på sikt införlivas i systemet. Samtidigt

bör mängden tillgängliga utsläppsrätter kontinuerligt ses över. Det är glädjande att kommissionen nu har lagt förslag i den här riktningen inom ramen för Fit for 55.

Ett gemensamt golv för priserna i det europeiska handelssystemet för utsläppsrätter kan bli ett viktigt steg på vägen mot en gemensam europeisk koldioxidbeskattning. Sverige måste driva på för att de nya sektorer som kommer att omfattas av utsläppsrättssystem får tillräckligt hårda krav på sig. Klimatmålen måste vara dimensionerande, det vill säga sätta ramarna, för omställningen och de regelverk som ska ta oss dit.

Åtgärder för att klara klimatmålen ska ingå i EU:s frihandelsavtal och åtgärder bör kunna vidtas mot länder som försöker gynna sin inhemska industri på bekostnad av klimatet. Vi välkomnar EU:s pågående arbete med att motverka avskogning på grund av import av exempelvis soja, palmolja, kött, kakao eller timmer och anser att detta så snart som möjligt måste landa i skarpa åtgärder.

Ekonomiska och innovativa klimatinvesteringar

EU ska minska sina egna koldioxidutsläpp men också investera i miljövänlig teknik i andra länder där utsläppen kan minska ännu mer per satsad krona. Genom riktat klimatbistånd kan EU göra stora insatser för en hållbar utveckling i utvecklingsländer med växande ekonomier. Mängden negativa utsläpp måste också öka genom framtagning av ny teknik för att binda koldioxid men också för att värna om effektiv naturlig bindning. På så sätt kan vi verkliggöra målsättningen för Parisavtalet och verka för en hållbar framtid för framtida generationer.

Insatser för miljöeffektiv handel och transport

Varje år dör i Europa upp emot 400 000 människor i förtid till följd av luftföroreningar. Att EU:s luftkvalitetsnormer efterlevs i hela EU är avgörande för att minska dödsfallen och för att se till att människor i våra städer har ren luft att andas. Kommissionen måste få större möjligheter att utföra sanktioner mot de medlemsstater som inte efterföljer direktiv om åtgärder för ökad luftkvalitet.

EU ska också verka för att transportererna både på land och till sjöss är mer effektiva och borde därför tillåta större, tyngre lastbilar i den internationella trafiken. Ett pilotprojekt om en aktiv trafikledning bör införas i Östersjön för att minska mängden oljeutsläpp, öka trafikbevakningen och öka kapaciteten vid en eventuell olycka.

Dagens skattereduktioner till fossilt bränsle inom sjöfarten måste avskaffas. Sjöfarten bör omfattas av ett reduktionspliktssystem med krav på drivmedelsleverantörer att leverera en viss andel biodrivmedel och viss klimatprestanda per år. Efter införandet av EU:s svaveldirektiv har sjöfartens svavelutsläpp minskat och den huvudsakliga utmaningen är nu att hantera utsläpp av kväveoxid och partiklar.

Carbon Border Adjustment (CBA) är ett avgörande verktyg för att nå klimatmålen. Syftet är att göra det möjligt att prissätta koldioxidutsläpp från produktion av varor som importeras till EU. För Liberalerna är en bärande utgångspunkt i all klimatpolitik att den som släpper ut ska betala och att hela världen måste röra sig mot att helt eliminera utsläppen av växthusgaser.

CBA kan bidra till detta genom att se till att vissa typer av varor inte undantas från principen om att förorenaren betalar bara för att de importeras.

Samtidigt får CBA inte bli ett sätt att föra in protektionism bakvägen. Därför måste utformningen vara helt förenlig med WTO:s regelverk och en betydande del av intäkterna från CBA bli ett additionellt bidrag till EU:s klimatbistånd och andra klimatåtgärder utanför den inre marknaden.

Skapa utrymme för klimatsmarta alternativ till plast

Liberalerna har en målsättning om att all plast i EU ska vara återvinningsbar senast 2030. För att driva på EU-länderna att öka takten i återvinningen ser vi behov av ekonomiska incitament som riktar om produktion och konsumtion mot återvinningsbar plast. Liberalerna vill även införa ett gemensamt system för pant på flaskor och aluminiumburkar i EU och tydligare regler på den inre marknaden för miljöhänsyn i utformningen av förpackningar.

Europa bör gå i täten för att främja en politik där avfall betraktas som en råvara och där vi blir bättre på att skapa kretslopp samt på att återvinna och återanvända material. Med gränsöverskridande krav på medlemsländers avfallshantering kan EU verka för en snabbare utveckling av en cirkulär ekonomi genom hela unionen.

Förbättrat natur- och vattenskydd

EU:s vattendirektiv är tänkt att säkerställa en god vattenkvalitet i våra vattendrag men har tyvärr inte lett till de förbättringar som krävs. Liberalerna vill se tydligare definitioner och målsättningar och färre möjligheter till undantag. Regelefterlevnad ska kontrolleras och regelbrott ska resultera i vidtagna åtgärdsplaner som granskas av den europeiska miljöbyrån. Vid otillräcklig avhjälp ska sanktioner kunna utdömas.

Habitatförluster, miljödegradering, tjuvjakt och spridning av invasiva arter är bara några av utmaningarna vid sidan om klimatet och nedsmutsningen av våra hav. Liberalerna vill att EU ska ta initiativ för att stärka internationella processer inom ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) genom att föra upp frågan på högsta politiska nivå. EU borde också ta större plats i förhandlingar och samarbeten om marint skydd. Våra hav och vattendrag behandlas idag som globala soptippar. EU måste verka för att samla upp och rena den plast som hamnat i haven men samtidigt ta fram nedbrytbara plastalternativ. EU-länderna måste också sluta exportera plast till länder som inte klarar av miljövänlig sophantering.

Förbättra kemikalielagstiftningen

EU:s kemikalielagstiftning ska bygga på försiktighetsprincipen och strikt vetenskapliga bedömningar. Liberalerna vill fortsätta arbetet med att utveckla EU:s kemikalielagstiftning (Reach) så att kemikalier som används är säkra och så att näringslivet ges tydliga och förutsägbara spelregler. Processerna inom Reach bör bli mer proaktiva för att mer effektivt kunna få bort farliga kemikalier från marknaden. Särskilt fokus bör läggas på att fasa ut miljöskadliga bekämpningsmedel och hormonstörande ämnen. Det behövs en ökad transparens kring kemikalieinnehåll i varor och material i hela leverantörskedjan, även för importerade varor.

Konkurrenskraftigt och forskningsbaserat jordbruk

Liberalerna kommer fortsätta att verka för att EU:s budget i framtiden ska minska utgifterna till jordbruket. När möjlighet ges ska Sverige i förhandlingar lyfta att hälften av jordbruksstödet bör omfördelas och satsas på utveckling och forskning inför framtiden. Jordbruket i EU som helhet behöver effektiviseras för att bidra till framtida klimatmål, samtidigt som en växande befolkning globalt kan försörjas. Därför behöver marknadsstörande regler fasas ut.

Den senaste tidens översvämningar, perioder av torka och andra extremväder har dock visat behovet av att branscher som är starkt beroende av väder behöver hjälp att ställa om. Liberalerna ser därför att det stöd till jordbruk som består ska gå till klimat- och miljöåtgärder och andra åtgärder som förbättrar förutsättningarna för att stå emot, öka sin resiliens emot, extremhändelser som annars orsakar mycket lidande.

Liberalerna vill dock behålla landsbygdsprogrammet, som är viktigt för miljöskydd och för att bevara öppna ängsmarker och biologisk mångfald. Programmets miljöinriktning bör stärkas och breddas till att omfatta restaurering av våtmarker och andra biotoper med stort miljömässigt värde. Ett starkare skydd för djur ska också införas där kontrollen av internationella lagar efterlevs och är mer än bara signalpolitik.

Vi vill att EU:s veterinärmyndighet ska se till att det regelverk som EU inför också appliceras. Liberalerna vill också skärpa tillsynen över användningen av antibiotika inom djurskötsel för att värna om antibiotikans framtida nytta. Hotet från multiresistenta bakterier är allvarligt och måste bekämpas enhetligt.

En modern fiskeripolitik

Det europeiska fisket måste hållas inom ramen för vetenskapliga bedömningar av vad bestånden av fisk tål. Miljövänligt fiske bör även kunna premieras genom högre tilldelning av fiskekvoter, inom ramen för den totala tilldelningen. Skadliga fiskemetoder ska förbjudas och fiske av arter som är hotade ska begränsas eller tillfälligt stoppas.

Återhämtningen efter covid-19-pandemin

Covid-19-pandemin medförde aldrig tidigare skådade svårigheter för vår tids globaliserade ekonomi. När vaccin nu är alltmer tillgängligt och det snart kommer att vara möjligt att öppna upp våra ekonomier mer är de kommande åren viktiga för världshandeln. För Sverige och EU måste vägen framåt vara mer samarbete över landsgränserna och handel. Som en liten, öppen ekonomi ska vi gå i bräschen för en omfattande handelsstrategi inom EU och Sverige ska göra allt som står i vår makt för att bidra till att återge världshandelsorganisationen WTO, som nu är förlamad av handelspolitiska motsättningar, dess tyngd och auktoritet.

Som ett litet exportberoende land är Sverige helt beroende av återhämtningen i EU och vår omvärld. När det går bra för Europa går det bra för Sverige. Men Sverige befinner sig i ett globalt sammanhang där auktoritära idéer och ledare vinner makt. Under det senaste decenniet har det liberala samhällets landvinningar attackerats. Populister ifrågasätter demokratiska principer om en begränsad statsmakt och fria medier. Auktoritära ledare har använt covid-19-pandemin för att stärka greppen om sina samhällen.

Den liberala vägen är en annan. Vi vill ha ett Sverige som deltar helhjärtat i EU, Nato och FN och som ger ett ökat stöd till demokratikämpar i ofria länder. Vi vill ha ett

Sverige där alla känner sig delaktiga och bidrar till att värna demokratin. Vi vill ha ett EU som med gemensam kraft arbetar för tillväxt och ekonomisk återhämtning, demokrati och mänskliga rättigheter.

Sverige kan inte återstarta så länge det är tvärstopp i ekonomin i övriga EU. För ett exportberoende land som Sverige är välståndet direkt beroende av återhämtningen i hela EU som är det svenska näringslivets hemmamarknad.

Det dröjde för länge innan EU på fullt allvar ägnade covid-19-pandemin den kraft och uppmärksamhet som krisen fordrade. Denna senfärdighet drabbade hårdast de länder där viruset först fick fäste, som Italien och Spanien. Efter att EU väl började agera kunde dock unionen komma med kraftfulla och samordnade insatser för att underlätta krisbekämpningen, inklusive ekonomiska stödåtgärder.

För att Sverige ska kunna bidra till detta behöver vi vara en helhjärtad partner i EU-samarbetet och en del av EU:s kärna. Men idag riskerar vi snarare att tappa inflytande i unionen. Genom att stå utanför euron, bankunionen och EU:s åklagarmyndighet står Sverige utanför centrala delar av samarbetet, och när Storbritannien lämnade unionen tappade vårt land en viktig allierad i handelsfrågor. När den svenska regeringen nu dessutom väljer en linje i budgetförhandlingarna som isolerar Sverige från merparten av unionens länder ökar risken att vårt land hamnar vid sidan av.

EU behöver ha större möjligheter att koordinera och underlätta åtgärder över gränserna i händelse av svåra civila kriser. EU:s civilskyddsmekanism utövas via det europeiska centret för samordning av katastrofberedskap (Emergency Response Coordination Centre, ERCC). Dagens system bygger på frivillighet och är sårbart. Vi vill dels stärka ERCC:s samordnande roll, dels att EU ska gå vidare med att införskaffa gemensamma beredskapsresurser som kan komma alla länder till hjälp.

Svensk anslutning till euron

Euron är både ett politiskt och ett ekonomiskt projekt som underlättar gränsöverskridande handel och ekonomisk integration. Dessutom är det i kretsen av euroländer som allt fler viktiga ekonomisk-politiska beslut fattas. Vi vill skapa framtida ekonomisk stabilitet med energiavtal som skrivs i euro, ökat skydd mot framtida ekonomiska kriser och att Sverige går med i bankunionen. Sverige och svensk handel förlorar på att stå utanför eurosamarbetet. Därför vill Liberalerna att Sverige ska införa euron som valuta.

En stabilare penning- och finanspolitik inom eurozonen

Liberalerna anser att stabilitetsmekanismen (ESM) ska stärkas och ges utökade muskler för att förebygga finansiella kriser. Sverige bör fullt ut ansluta sig till finanspakten som är ett krav inom eurozonen och ratificera till nationell lag. EU i allmänhet måste återgå till de finanspolitiska regelverken så snart som möjligt efter den akuta krisen. Stabila finanser är en förutsättning för att klara framtida ekonomiska kriser. Företag som skatteplanerar inom EU ska också motverkas genom införandet av en gemensam bolagsskattebas för gränsöverskridande företag. Vi vill att EU arbetar för att få på plats dessa regler (CCCTB) så snart som möjligt.

Ökad ekonomisk rörlighet inom EU

EU:s marknad är en stor bidragande faktor till dagens välstånd. EU måste fortsätta att slå vakt om den fria rörligheten för varor, tjänster och kapital och motsätta sig medlemsländers försök till protektionism. Vi vill göra det enkelt för företag att verka inom EU och vill därmed minska regelbördan för näringsidkare. Samtidigt måste medlemsländerna bli mer transparenta med hur de implementerar EU:s lagstiftning. Det skulle bidra till en förenklad planering för företag, säkrare investeringar och ett företagsklimat som är enklare att förhålla sig till. Klyftan mellan arbetslösa och företag som behöver arbetskraft behöver också minska. Den fria rörligheten inom EU spelar här en nyckelroll och innebär att arbetssökande kan ta sig till de områden som efterfrågar arbetskraft. För ytterligare förenkling för arbetssökande behöver vi också harmonisera kompetensreglerna inom EU. På så sätt undanröjs behov av vidareutbildning för redan certifierad kompetens.

Ökat kvinnligt arbetskraftsdeltagande

En större andel av Europas kvinnor måste komma ut i arbetslivet och få ökad ekonomisk frihet att styra sina liv. EU:s länder har inte råd att ha världens bäst utbildade hemmafruar. Sverige ska vara drivande i att EU uppmuntrar medlemsländerna till avskaffad sambeskattning och till satsningar på barn- och äldreomsorg. Här är ställningstaganden som det om den sociala pelaren, för tillgång till barnomsorg till rimligt pris, ett viktigt verktyg.

Konsekventa sanktioner vid brott mot grundläggande rättigheter

EU saknar tillräckliga mekanismer för att motverka kränkningar av grundläggande rättigheter. Flera EU-länder kränker i dag systematiskt rättsstatens principer och medborgarnas grundläggande rättigheter. Sammanhållningsfonder och andra ekonomiska stöd ska bara gå till länder som fullt ut respekterar grundläggande fri- och rättigheter och rättsstatens principer. EU:s byrå för grundläggande rättigheter ska stärkas bland annat för att intensifiera arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.

EU måste verka för att rättigheterna för personer med funktionsnedsättningar respekteras i alla medlemsländer. EU ska också arbeta mot diskriminering, stärka rättigheter för hbtq-personer och funktionsnedsatta, verka mot rasism och extremism samt värna om aborträtten. De mänskliga rättigheterna står inskrivna i EU:s stadgar om de grundläggande rättigheterna och i Lissabonfördraget som samtliga medlemsländer skrivit under.

Det senaste året har just dessa mekanismer aktualiserats som en reaktion på den allt mer alarmerande utvecklingen i Ungern och Polen. Bland annat riskerar Polen nu att få sitt coronastöd indraget och riskerar även ytterligare rättsliga åtgärder i EU-domstolen. Att medlemsländer i EU förbinder sig att skydda och värna mänskliga rättigheter är grundläggande villkor för medlemskap – därför är det oerhört viktigt att unionen nu vågar visa att avsteg från detta får konsekvenser.

En gemensam migrationspolitik

För att EU:s inre marknad och Schengenområdet ska fungera krävs att alla medlemsländer tar ett gemensamt ansvar för migrationen. Alla EU-länder har skrivit på Genève-

konventionen och har ett ansvar inför en gemensamt fungerande asylpolitik. De länder som vägrar att ta sin del av ansvaret ska få ett minskat ekonomiskt stöd från EU. Det nya förslaget om en gemensam migrationspolitik som nyligen presenterats av kommissionen syftar till att alla länder i EU tar ett större ansvar för asylmottagningen och detta måste snabbt komma på plats. EU har en viktig tid framöver, där den nya asylmyndigheten behöver få en starkare roll för att se till att regelverken för asylmottagande efterlevs samt att beslut som fattas i asylärenden sker med grund i pålitlig och likvärdig information.

För att värna asylrätten och slå vakt om ett fungerande asylsystem måste de som saknar skyddsskäl återvända till sina hemländer. Incitamenten för ursprungsländerna att återta sina medborgare behöver öka. Men det behövs också fler lagliga vägar in till Europa. Ett EU-system för vidarebosättning av kvotflyktingar skulle avlasta grannländerna i konflikternas närområden som idag tar ett stort ansvar för att ta emot flyktingar. Ett ökat humanitärt stöd till konfliktområden bidrar också till en minskning av dödsfall på medelhavet och exploatering av människosmugglare.

EU:s medlemsländer har tillsammans över 2 000 ambassader och konsulat runt om i världen. Alla länder har dock inte dessa representativa institutioner överallt. För att effektivisera arbetet och öka antalet platser för konsulär hjälp bör EU:s delegationer förstärkas och ta över det konsulära stödet både till EU-medborgare och till den som söker Schengenvisum.

Ett europeiskt FBI

För att motarbeta den kriminalitet som sträcker sig allt mer över gränserna och täta de hål i svensk lagstiftning som internationella ligor utnyttjar behöver Europa införa en gränsöverskridande polis. Dagens polissamarbete, det så kallade Europol, är för svagt. Samarbetet måste utvecklas till ett europeiskt FBI med operativa befogenheter. Den gemensamma polisen ska kunna driva förundersökningar och utreda brott där fler länder är inblandade. På så sätt kan olika länders perspektiv sammanställas och internationella ligor lättare lagföras.

En stärkt EU-åklagare

EU behöver en verkligt gränsöverskridande åklagarmyndighet med befogenhet att bedriva förundersökningar och beordra spaning och tillslag i flera länder samtidigt när det rör sig om EU-brott. En sådan åklagarmyndighet skulle vara en viktig förstärkning av det europeiska samarbetet mot grov och gränsöverskridande brottslighet. Ett första steg mot en sådan myndighet är den begränsade åklagarmyndighet (Eppo) som har rätt att utreda brott mot EU:s finansiella intressen.

Sverige har, tillsammans med endast Ungern och Polen, valt att ställa sig helt utanför detta fördjupade samarbete. Regeringen har dock nyligen meddelat att Sverige bör gå med i Eppo, efter att en utredning i ämnet nyligen presenterade sitt betänkande. Det är olyckligt att regeringen inte tidigare vågat fatta detta viktiga beslut men glädjande att man nu meddelat en kursändring. Än ligger dock inget förslag på riksdagens bord. Liberalernas inställning är dock tydlig: Sverige ska så snart det är möjligt delta i europeiska åklagarmyndighetens arbete och driva på för att dess mandat stegvis utökas. Vi

anser att Sverige ska vara drivande för att utöka mandatet till att också, i ett första steg, inkludera terrorbrott.

Gemensam gränsbevakning och polisiärt samarbete

EU ska fortsätta att vara öppet och verka för fri rörlighet mellan länderna. Detta får dock inte ske på bekostnad av en ökad människohandel, vapensmuggling eller en försvagning av Schengenområdets yttre gräns. Genom ett ökat samarbete mellan medlemsländernas myndigheter vill vi ta fram ett europeiskt vittnesskyddsprogram, en gemensam polisiär underrättelsetjänst och ett ökat, effektivt informationsutbyte.

Liberalerna vill se att medlemsländerna på sikt ger EU hela ansvaret för den yttre gränskontrollen. Gränsskyddsmyndigheten måste därför kraftigt förstärkas och byggas ut. I det fall säkerhetsläget eller migrationsflödena skulle förändras måste beredskap finnas för att vid behov skyndsamt återinföra tillfälliga kontroller internt, mellan EU:s länder. Men den långsiktiga lösningen ska vara att ha ett starkt yttre skydd så att den fria rörligheten inom EU kan återupprättas och de länder som inte tar sitt ansvar ska kunna suspenderas ur Schengenavtalet.

Motverka terrorism och brottslighet

Vapenlagstiftningen måste utformas så att vapen inte hamnar i orätta händer, samtidigt som den inte skapar orimliga hinder för den som på ett ansvarsfullt och lagligt sätt vill ägna sig åt exempelvis jakt och sportskytte. Liberalerna röstade emot skärpningen av EU:s vapendirektiv eftersom förslaget brast i detta avseende. EU bör fokusera på att bekämpa de illegala vapen som finns runt om i unionen och motverka att fler illegala vapen smugglas in till EU. Detta kräver även att de nationella tullmyndigheterna får bättre kapacitet och ökade resurser.

Öka försvarssamarbetet

Nato är Sveriges viktigaste samarbetsorganisation för säkerhet och försvar. Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato och som medlem arbeta för införandet av ett demokrati-kriterium för medlemskap. Dock måste Europas länder själva öka sin försvarsförmåga. EU ska verka för att medlemsländerna ökar sina nationella kapaciteter och att samarbetet mellan EU:s nationella försvar ökar.

European Intervention Initiative är skapat för att snabbt kunna sätta in trupper eller på annat sätt möta kriser som hotar den europeiska säkerheten. Sverige gick med i EII under 2019 för att kunna erbjuda att bidra med militära trupper, något som Liberalerna länge har varit pådrivande för.

Europas länder bör också öka sin egen beredskap och försvarsförmåga. PESCO (det permanenta strukturerade försvarssamarbetet) är ett viktigt steg för att stärka det militära samarbetet inom EU. Sverige ska i högre grad delta i PESCO och vara drivande för nya program. PESCO är ett komplement till Nato och ska inte ersätta denna centrala organisation för Europas säkerhet.

Ta den digitala krigföringen på allvar

Det nya teknikparadigmet är inte bara en viktig positiv utveckling utan kan också utnyttjas på många olika negativa sätt, dels genom propaganda och desinformation som vi bevittnat i bland annat Ukraina, USA, England och Kina, men också genom angrepp mot känsliga samhällsviktiga funktioner. För att motverka digital krigföring bör resurserna till Stratcom inom EU:s utrikestjänst flyttas till en befintlig eller ny EU-myndighet och dess budget flerdubblas för att enheten ska kunna arbeta effektivt. Sverige borde också gå med i EU:s cyberförsvar och arbeta för att försvaret på både cyberarenan och den psykologiska arenan stärks i hela unionen. I ett sådant arbete måste vi dels dela med oss av kunskap, men också ta del av den kapacitet som Pesco erbjuder. Sårbarheten i det svenska digitala samhället måste tas på allvar.

En gemensam utrikespolitik med fokus på demokrati

EU:s utrikespolitik ska fokusera på demokratiska värderingar och ställa krav på folkvalda församlingar och mänskliga rättigheter. Unionens bistånd ska i så hög utsträckning som möjligt gå till att stärka mänskliga rättigheter, demokrati och ett gott klimatarbete. Därför måste biståndet komma med tydligare krav på utveckling inom dessa områden. Bistånd får aldrig gå till diktaturregimer, men däremot ska det civila samhället och demokratirörelser i sådana länder kunna få stöd av EU. Den typen av stöd fodrar dock noggranna kontroller för att inte riskera att biståndspengar hamnar i orätta händer. Demokrati ska också vara målsättningen för långsiktiga partnerskap som EU ingår i med exempelvis Afrikanska unionen och Mercosur. Diskussioner kring demokrati och mänskliga rättigheter, inklusive sexuella och reproduktiva rättigheter samt hbtq-rättigheter, ska vara centrala med länder som tar emot bistånd, tecknar handelsavtal eller på annat sätt samarbetar med EU.

EU ska vara en stark röst för fred, mänskliga rättigheter och demokrati. Detta kräver att EU:s medlemsländer eftersträvar en så bred enighet som möjligt i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Samtidigt behöver unionen oftare kunna agera snabbare och mer effektivt. Därför krävs att beslutsfattandet förenklas. Vi vill att EU tar steget mot att avskaffa enskilda länders veton inom utrikes- och säkerhetspolitiken, i första hand vad gäller sanktionsbeslut mot länder som begår brott mot de grundläggande fri- och rättigheterna.

Fortsatt hårt europeiskt tryck på Ryssland

Rysslands annektering av Krim och fortsatta hybridkrigföring i östra Ukraina kränker folkrätten och utmanar grunderna för den europeiska säkerhetsordningen. Situationen i landet är allvarlig och EU bör inrätta ett särskilt sändebud till Krim och aktivt arbeta för att stödja de människor som där försvarar sig mot de ryska styrkorna.

Sanktionerna mot Ryssland har haft märkbar effekt. De ska fortsätta samt utökas med fler företag i t.ex. energisektorn. EU:s energiunion måste också fullföljas för att långsiktigt minska beroendet av rysk gas. Liberalerna kvarstår vid uppfattningen att Nord Stream 2 inte borde ha byggts, och vi menar nu att både Sverige och EU måste driva på för att den inte tas i bruk. Samtliga medlemsländer måste i takt med detta solidariskt tillse att alla EU:s medlemsstater, och demokratiska grannar, har sin energi-

försörjning säkrad på andra sätt. EU ska också fortsätta att verka för att Ryssland inte släpps in i OECD.

Fler medlemsländer och demokratiska värderingar

EU är en attraktiv union som skapar goda incitament till reformer som krävs för ett medlemskap. Medlemskap ska vara möjligt för de europeiska länder som driver en demokratisk politik, värnar om mänskliga rättigheter och rättsstatens principer och har en marknadsekonomi. I länder som är villiga att göra de reformer som krävs för ett medlemskap ska EU bistå med aktivt stöd och visa tydliga, högt ställda krav, och processen ska vara möjlig att avbryta när utvecklingen går åt fel håll.

För EU:s grannländer i öst, med undantag för Ryssland, krävs ett långsiktigt samarbete där målet är fullvärdigt EU-medlemskap. Medlemskapsförhandlingarna med Turkiet bör helt avslutas med anledning av den rådande politiska situationen i landet.

Snabbare färdplan för ett ukrainskt EU-medlemskap

Rysslands agerande i Ukraina är rättsvidrigt och strider mot både ukrainsk och internationell rätt. En eventuell framtida ansökan om EU-medlemskap från Ukraina ska behandlas enligt en särskild färdplan som kombineras med kraftfulla stödsatser för demokratibyggnad och ekonomiska reformer. EU ska även fortsätta att agera mot den ryska aggressionen mot Georgien och arbeta för ett fortsatt närmande mellan Georgien och EU. EU ska också verka för demokratiutveckling med grannländerna i öst för fortsatt, långsiktig utvidgning av EU med verktyg såsom frihandel för ökade incitament till reformarbete.

EU ska självfallet stödja den demokratiska utvecklingen i Belarus. I denna Europas sista diktatur lever fortfarande människor under stort förtryck. EU behöver därför kontinuerligt arbeta för att stötta de krafter som arbetar för en demokratisk utveckling i landet. En viktig del av ett sådant arbete är att EU inför ett särskilt visumprogram för utsatta belarusier.

Global frihandel

Frihandel är det enskilt mest effektiva verktyget för att lyfta människor ur fattigdom, sprida välfärd och därmed skapa förutsättningar för välfärd i hela världen. Det är också det mest effektiva verktyget för att skapa en socialt hållbar framtid där världens klyftor blir mindre och alla människor får ta del av det välfärd som frihandeln skapat. Den globala handeln får inte stanna av till följd av brexit eller växande protektionism. Det är viktigt för Sverige och EU att goda relationer med Storbritannien består. Samtidigt måste det märkas av att landet valt att stå utanför den gemensamma handelsunionen och därmed inte kan njuta av alla fördelar den innebär. Ett fortsatt arbete för en balanserad relation mellan EU och Storbritannien är därför en prioriterad fråga.

I en tid då protektionismen växer ska EU fortsatt vara en stark röst för frihandel och stå upp för den regelbaserade internationella handelsordningen. EU ska verka för att minska alla typer av handelshinder och för att utveckla och modernisera WTO. I en situation där WTO inte tillåts fungera måste EU driva på för handelsliberaliseringar där intresserade länder deltar och förhandlar omfattande frihandelsavtal. Frihandelsavtalen

ska genomsyras av EU:s gemensamma värderingar och bidra till långsiktig hållbarhet globalt.

EU måste fortsätta att föra en dialog med USA och försöka att normalisera de transatlantiska relationerna. Ett bra samarbete mellan EU och USA hade skapat goda förutsättningar för en fungerande multilateral handelsordning. EU:s regionala partnerskapsavtal för Afrika, som erbjuder tullfri och enkel export till EU, bör utvecklas. Liberalerna ser därför positivt på att kommissionen nu är tydligt engagerad i relationen mellan EU och afrikanska länder.

EU behöver också slå vakt om varumärkesförfalskning, både internt inom EU men också internationellt gentemot Kina för att skydda konsumenter och motverka kinesisk dumpning. Vi vill också skydda EU mot nationer med oärliga intressen som genomförs med strategiska investeringar. Ägarstruktur och avsikt måste kunna redovisas, men aldrig på bekostnad av den fria handeln.

Ökad fri rörlighet

Det finns fortfarande många hinder vid flytt inom EU. I Sverige är en av grundbultarna i tillvaron – personnumret – dessvärre svåråtkomlig för inflyttade EU-medborgare till följd av krånglig byråkrati. Utan personnummer står individer inför svårigheter att öppna bankkonto, de hamnar i kylan vad gäller rättigheter och kan ha svårigheter att få anställning. Vi vill se att unionen inför ett europeiskt socialförsäkringsnummer vid sidan av personnumret för att kringgå problem med arbetskraftsmigration inom EU som helhet. Som ytterligare stöd för människors fria rörlighet ska pass utfärdade av EU-länder gälla som id-handling i alla EU-länder.

Fri rörlighet ska säkras för alla, även för pensionärer. När pensioner inte beskattas korrekt riskerar det att begränsa den fria rörligheten för pensionärer. Liberalerna vill därför se regler som garanterar att pensioner beskattas en gång, i första hand i landet där man bor och brukar välfärdstjänster, oavsett var i EU pensionären bor idag och var denne tjänat in sin pension.

Arbetskraftsinvandringen ska förenklas där systemet med EU-blåkort ska reformeras och öppnas upp, samt ökade möjligheter för en förenklad viseringspolitik där fler avtal sluts med länder likt dem vi slutit med USA, Japan, Australien, Kanada, Malaysia och större delen av Central- och Sydamerika.

Gränsöverskridande vård

För att trygga patientsäkerheten i EU bör Sveriges regioner och Försäkringskassan förbättra informationen om möjligheten och rättigheten till vård i andra EU-länder. Gemensamma standarder som säkrar patientens intresse behövs för att garantera säkerhet och kvalitet vid vård i ett annat medlemsland. EU-medborgare som vägras abort i hemlandet ska utan risk för repressalier ha rätt att genomföra abort i ett annat EU-land. EU borde också inrätta europeiska specialistcentra med kunskap om att ge vård vid sällsynta sjukdomar som kräver kompetens som ingen enskild expert kan införskaffa sig kunskap om i det egna landet. Kostnaden för dyra specialmediciner kan pressas genom gemensam upphandling för EU-länder, liknande sådana vi såg under den inledande perioden av covid-19-pandemins spridning i EU.

Stärk den europeiska konkurrenskraften

EU måste fortsätta arbetet med kraftfulla ekonomiska reformer för att vässa konkurrenskraften. På samma sätt som kommissionen föreslog i förhandlingarna om EU:s nästa långtidsbudget vill Liberalerna att den ”europeiska terminen”, den årliga process där EU-ländernas ekonomiska politik granskas av kommissionen, stärks och att EU:s ekonomiska stöd kopplas till denna granskning. På så sätt används EU-stöd till nödvändiga reformer och medverkar till att ny fungerande politik finns på plats hos de länder som drar nytta av stödet. En viktig sådan reform är att se till att fler kvinnor kommer i arbete för att undvika att en stor grupp välutbildade människor inte bidrar till den ekonomiska tillväxten och välfärden i EU.

För att se till att så många människor som möjligt i EU bidrar behöver vi samhällen som håller ihop och en fungerande välfärd. I allt väsentligt ligger ansvaret för välfärdspolitiken på nationell nivå, men EU:s sociala pelare slår fast ett antal minimirättigheter kring utbildning, a-kassa, sjukförsäkring, barnomsorg, omställning och vård för alla medborgare. Pelaren ska fungera som påtryckningsmekanism som får medlemsländerna att genomföra nödvändiga reformer.

Alla medlemsländer har dock ett ansvar för sina medborgare. EU måste villkora och kontrollera att fortsatta stöd till länder som Rumänien och Bulgarien går till att förbättra situationen för alla deras medborgare, inklusive romer och andra minoritetsgrupper.

Modernisera regionalpolitiken

Skattepengar inom Europeiska unionen måste användas effektivt på platser där de behövs mest och samtidigt kräva en motprestation. Hela unionen gynnas om alla delar av EU växer ekonomiskt och därför måste de ekonomiska bidragen i större utsträckning gå till investeringar i de fattigaste länderna inom unionen. Satsningarna ska gå till projekt med tydligt europeiskt mervärde såsom gränsöverskridande infrastruktur. Stöd som går till medlemsländer på nationell nivå genom EU:s olika fonder behöver minska, men delar av det stöd som kvarstår ska gå direkt till den regionala eller lokala nivån. Det ska även kunna vara möjligt att ge EU-stöd direkt till organisationer verksamma i civilsamhället som driver projekt i linje med målen för fonderna.

Värna digitala möjligheter

Den digitala utvecklingen erbjuder ökad produktion, snabbare kommunikation och nya arbetstillfällen. Inom EU vill vi därför se ett stabilt och brett rättsligt ramverk för ny teknologi, exempelvis blockchain, AI och delningstjänster. Ramverket ska utgå från och värna de demokratiska rättigheterna och den personlig integriteten utan att stoppa utvecklingen. Liberalerna värnar principen om nätneutralitet och anser att geoblockering på nätet måste minska för ett likvärdigt internet inom hela EU. Det hade varit ett viktigt steg i att skapa en enhetlig inre marknad för digitala tjänster. Vi vill också att EU:s direktiv om audiovisuella tjänster (AVMSD) rivs upp och reformeras i grunden, då AVMSD innehåller en rad problematiska krav, såsom att de om att tillhandahålla en viss mängd europeiskt producerat innehåll och om att medlemsstaterna ska se till att sådant som negativt kan påverka barns moral kan stoppas. Vi vänder oss också emot försök att inskränka användarnas fria val och marknadsmässiga beslut genom att till

exempel reglera vad privata plattformar, inom ramen för vad som redan är lagligt på internet, väljer att tillåta eller ej.

Bättre skydd och integritet på nätet

Integritet handlar om individens rätt att få bestämma över åtkomsten till den egna sfären. Med framsteg inom tekniken skapas både nya möjligheter för den enskilde och paradigm med nya sårbarheter. För att skydda alla medborgares rättigheter och privatliv måste skydd för den egna personen på nätet förbättras. Samtidigt ligger det i definitionen av integritet att ägarskapet över egen information måste ligga hos den enskilde. Lagar och regler som begränsar den äganderätten är därför också integritetskränkande, och ytterst kan bara individen själv avgöra vad som kränker den egna integriteten. De lagar som stadgas borde följas upp och kontrolleras för att garantera deras praktiska nytta och efterlevnad. Alla nya EU-förslag ska analyseras ur integritetsperspektiv. Åtgärder på EU-nivå som inskränker den personliga integriteten får endast vidtas om ett motstående intresse väger uppenbart tyngre och åtgärden är effektiv. Internet erbjuder också möjligheter att bekämpa organiserad brottslighet, men detta måste vägas upp mot den enskildes rätt till integritet.

Europeiska unionen ska bli världsledande på forskning

Inom EU krävs ett tätare samarbete för att koordinera forskningsinsatserna och tillsammans jobba mot ny kunskap. EU:s medlemsländer behöver öka sina nationella satsningar på forskning och målet bör vara att nå tre procent av BNP till forskning. Många anläggningar som krävs för världsledande spjutspetsforskning är så dyra och komplicerade att bygga att det inte är rimligt att flera medlemsländer samtidigt satsar på att bygga liknande anläggningar. Forskning är transnationell. Kvalitet i forskning måste alltid vara avgörande för allokeringen av forskningsmedel. Det är också viktigt för nyttiggörandet att hinder för att forskningsresultaten ska omsättas i innovation rivs. Liberalerna vill att forskningsmedel fritt ska kunna sökas över EU-gränserna. Vi vill också införa excellenscentra för att på europeisk nivå ge långsiktigt stöd till spjutspetsforskning genom riktade stöd för att möjliggöra rekryteringar av världsledande forskare som ges bästa tänkbara förutsättningar. Genom dessa centra vill vi främja ett globalt forskningssamarbete som utbyter kunskap både inom och utanför unionens gränser. Det måste också bli enklare att söka stöd från EU:s forskningsprogram genom att reformera ansökningsprocessen.

Ökade studiemöjligheter

Det finns mycket att hämta genom att internationalisera både forskning och utbildning. Tillgången ökar genom teknikutvecklingen, men det finns fortfarande hinder för både den tekniska och den fysiska utvecklingen. Idag finns inget system för att jämföra gymnasiebetyg mellan medlemsländerna, vilket skapar problem för den som söker en högskoleutbildning i ett annat land. För att kunna jämföra betyg och dessutom ge information om brister i utbildningssystemen bör ett system för att jämföra gymnasiebetyg inrättas i EU.

Ett internationellt perspektiv på utbildning berikar livet för tusentals européer och vi vill öka mängden svenska utbildningar som deltar i utbytesprogram.

Studenter med funktionsnedsättning ska få ökat stöd genom Erasmus+ som vi vill vidga och göra mer lättillgängligt. Detta kräver mer information till skolornas personal och studenter om möjligheterna till utbytesstudier.

Normera konsumentskyddet

Skyddet för konsumenterna idag är splittrat mellan länder som erbjuder olika leveranstjänster, garantier och andra konsumentskydd. I denna miljö är det då svårt för konsumenter att veta vilka regler, rättigheter och svårigheter som de måste förhålla sig till. Därför vill Liberalerna ha en helt harmoniserad konsumenträtt istället för det lapptäcke som idag råder. Liberalerna välkomnar den kommande lagstiftningen som ger ökade möjligheter för konsumenter att gå samman och föra sin talan mot stora bolag.

De gemensamma EU-reglerna om e-legitimation är också en liberal vinst som vi måste värna om. Liberalerna vill att EU-kommissionen sätter in åtgärder för att säkra att reglerna genomförs och för att öka medvetenheten hos privata aktörer. Skulle systemet visa sig inte vara tillräckligt effektivt ska en gemensam europeisk e-legitimation införas.

Effektivisera EU

Europaparlamentets kostsamma och ständigt återkommande flytt av sammanträden mellan Bryssel och Strasbourg måste upphöra. Det är dyrt, onödigt och dåligt för klimatet. Parlamentet ska ha ett enda säte – i Bryssel.

Liberalernas inställning är att EU:s budget helt ska fokusera på områden med tydligt europeiskt mervärde: forskning, infrastruktur, migration, brottsbekämpning, utrikespolitik och bistånd. I första hand genom kraftiga omprioriteringar från jordbruksstöd och regionalpolitik, men budgeten kan också behöva öka om EU ges mer ansvar och utökade arbetsuppgifter.

Idag utgörs intäkterna i EU:s budget till största delen av avgifter från medlemsländerna; i framtiden bör detta kompletteras med en gemensam koldioxidskatt. Långtidsbudgeten bör följa Europaparlamentets mandatperiod och löpa över fem år.

Ett transparent EU

EU:s politik är idag svår att följa för unionens medborgare. EU:s offentlighetsprincip behöver stärkas och huvudregeln på alla områden måste vara offentlighet – inte sekretess. Det är önskvärt att public service-medier bjuds in för att erbjuda en mer täckande bevakning. Att allmänheten har god information om EU:s arbete och att väljarna kan fatta välinformerade demokratiska beslut om vilken politik de vill stödja är viktigt för att unionens legitimitet ska bestå. Insynen i beslutsfattandet behöver således öka.

Ett jämställt och demokratiskt EU

Det är oacceptabelt att medlemsländer vägrar att genomföra demokratiskt fattade EU-beslut och bryter mot EU:s grundfördrag – oavsett om det gäller migrationspolitik, rättsstaten eller ekonomiska frågor. Kommissionen ska, utan att ta politiska hänsyn,

väcka talan mot länder som inte genomför EU-rätten i tid eller på rätt sätt. Processer i EU-domstolen mot länder som syndar måste gå snabbare än idag. Lika många kvinnor som män i EU:s institutioner ska eftersträvas både gällande personal och förtroendevalda.

Ytterligare ett steg till att göra det europeiska samarbetet transparent är att synliggöra och tillgängliggöra den europeiska historien. I tider av desinformation och alternativa fakta är det viktigt att det finns tillgång till en vetenskapligt grundad historieskrivning. Runt om i Europa används historiska nederlag till att i nutiden odla hat och bitterhet, som i sin tur leder till att länder sluter sig inåt. En ambitiös forskningsbudget för EU kan också bidra till gemensamma forskningsprojekt inom historia och annan samhällsvetenskap samt humaniora.

Stärk Europaparlamentet och riksdagen

Europaparlamentet saknar idag rätten att själv initiera lagstiftning utan måste invänta lagförslag från EU-kommissionen. I fall där EU-kommissionen vägrar att lägga fram förslag som lagstiftaren vill se bör Europaparlamentet ha rätt att själv initiera nya EU-lagar som sedan beslutas tillsammans med ministerrådet. Liberalerna vill därutöver stärka rätten för Europaparlamentet att vid särskilda händelser kalla enskilda, såsom företagsledare, till granskningsutfrågningar.

De nationella parlamenten ska också få en utökad roll där möjligheter ges till rigorös insyn och tydliga påverkansmöjligheter under tiden EU tar fram nya lagar. Tillsammans med andra parlament i medlemsländerna ska riksdagen kunna uppmana EU-kommissionen att lägga fram lagförslag.

Joar Forssell (L)

Johan Pehrson (L)

Maria Nilsson (L)

Lina Nordquist (L)

Gulan Avcı (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Allan Widman (L)